

ETIKA A PRAVIDLA CHOVÁNÍ NA KLINICKÉM PRACOVÍŠTI

Mgr. Jana Synková

12.10.2015

Normativní a subjektivistická etika

- ▣ Obecná etika x osobní etika
- ▣ Obecná etika - snaha o morální konsensus v určitém čase a na určitém místě (v určitém definovaném společenském kontextu);
- ▣ Osobní etika - výsledek socializace a zkušeností jednotlivce ve vztahu k morálním otázkám; zahrnuje kognitivní strukturu společenských postojů a v neposlední řadě také emoční dispozice k reakci na to, co je „správné“

Etické kodexy

- ▣ EFPA
- ▣ APA
- ▣ AKP ČR

4 základní etické principy

- ▣ 1) RESPEKT – obecný respekt, soukromí a důvěrnost informací; informovaný souhlas a svobodné poskytnutí souhlasu, sebeurčení (autonomie klienta)
- ▣ 2) KOMPETENCE - etické povědomí, omezení vlastní kompetence, omezení postupů, neustálý rozvoj, neschopnost k výkonu povolání

- ▣ 3) ZODPOVĚDNOST – obecná zodpovědnost, prosazování vysokého standardu, vyhýbání se poškození, kontinuita péče, rozšířená zodpovědnost, řešení dilemat
- ▣ 4) INTEGRITA – uznání profesních omezení, poctivost a přesnost, přímočarost a otevřenost, konflikt zájmů a zneužívání, jednání kolegů

Etika v psychologické diagnostice

- ▣ povinnost zajistit psychologické testy, psychodiagnostické pomůcky a záznamy z vyšetření tak, aby k nim neměl přístup nikdo bez příslušného vzdělání a nesměl je používat !!!
- ▣ ? Používání testů se zastaralými normami ?
- ▣ Zajištění vhodných podmínek testování
- ▣ Interpretace výsledků vyšetření a zpětná vazba – vyhotovení psychologické zprávy
- ▣ ...

Sdělování informací

- ▣ Pacient má právo na informace !!!
- ▣ Výjimka: probíhající trestní řízení rodičů v případě DN nebo sexuálního zneužívání dítěte
- ▣ Opisem, výpisem, ústně, nahlížením do dokumentace
- ▣ Sdělovat: jasně, srozumitelně, konstruktivně, střídat pozitivní a negativní sdělení
- ▣ Pozor na formu!

Etika v psychoterapii a poradenství

- ▣ V ČR chybí jasné vymezení kromě zdravotnictví
- ▣ Princip beneficence – kladný postoj T k P
- ▣ Bezpečný vztah - mlčenlivost, pořizování záznamů, publikování kasuistik – vždy informovaný souhlas !!!
- ▣ Princip nonmaleficence – zneužitelnost pacienta terapeutem – nepřijímat dary – ani sponzorské, služby... ani erotické a emoční

- ▣ Žádné milostné vztahy ani navazování přátelských vztahů
- ▣ Uvědomovat si meze a hranice vlastních kompetencí, technik, postupů, diagnostických metod
- ▣ Respekt k osobě pacienta
- ▣ ...

Informovaný souhlas

- ▣ Zdravotní služby lze pacientovi poskytnout pouze s jeho svobodným a informovaným souhlasem, nestanoví-li tento zákon jinak.
- ▣ Pacient má právo odmítnout zdravotní péči, i proti doporučení lékaře
 - výjimka:
 - ▣ kdy zdravotní stav neumožňuje pacientovi tento souhlas vyslovit
 - ▣ vážná duševní porucha - pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vši pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta nebo jiných osob

Povinná mlčenlivost

- ▣ Vázána zákonem !!! - zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- ▣ Nedsdělovat informace o pacientovi / klientovi nikomu, ani jeho blízkým bez jeho (písemného) souhlasu !!!
- ▣ Výjimka : zákonní zástupci
- ▣ Povinná mlčenlivost s absolutní platností – i po úmrtí pacienta
- ▣ POZOR na poznámky a zápisy či psychologické zprávy – bezpečné uložení a archivace bez možnosti zneužití
- ▣ V případě kasuistik a supervize – anonymizace dat
- ▣ Zákon nad povinnou mlčenlivostí – oznamovací povinnost !!!

Oznamovací povinnost

- ▣ zabití,
- ▣ vražda,
- ▣ těžké ublížení na zdraví,
- ▣ pohlavní zneužití,
- ▣ znásilnění,
- ▣ zneužití dítěte k výrobě pornografie,
- ▣ týrání svěřené osoby
- ▣ !!! korupční jednání !!!

Literatura

- ▣ Lindsay, G. a kol. (2010). *Etika pro evropské psychology*. Praha: Triton a Hogrefe – Testcentrum.
- ▣ Ptáček, R., Bartůňek, P. (2011). *Etika a komunikace v medicíně*. Praha: Grada.
- ▣ Weiss, P. a kol. (2011). *Etické otázky v psychologii*. Praha: Portál.
- ▣ Weber, H. (1998). *Všeobecná teologická morálka*. Praha: Zvon.

Chování na klinickém pracovišti

- ▣ **Znalost psychopatologie a obecné psychologie !!!** + základní znalost diagnostických metod (praxe z psychodiagnostiky)
- ▣ Dodržovat základní pravidla slušnosti a chování !!!
- ▣ Předem se informovat na typ pracoviště (otevřené x uzavřené, somatické x psychiatrické odd., ...)
- ▣ Nosit vždy viditelně identifikační visačku se jménem, názvem školy, studijního oboru, ev. ročník studia + fotografie
- ▣ Zvolit vhodný oděv + bílý plášť

Chování na klinickém pracovišti

- ▣ Dodržovat základní bezpečnostní pokyny a bezpečnost práce (seznámení se s formulářem na daném pracovišti) vzhledem ke specifikům daného pracoviště
 - ▣ Vhodný oděv + obuv
 - ▣ Kouření v areálu pouze na vyhrazených místech
 - ▣ Atd...

Chování na klinickém pracovišti

- ▣ Aktivita x pasivita během praxí???
- Aktivita neznamená „všeznalost“
- Pokud nevíte, ptejte se – cílem praxe je získat další a zejména praktickou zkušenost
- Supervidujte svou činnost
- S čím na praxi přicházíte?
 - ▣ Co si chcete zkusit, jaká máte vlastní očekávání?
 - ▣ Co jste ochotni zkusit (např. nad rámec podmínek splnění předmětu)?
 - ▣ Co si musíte zkusit (v rámci splnění předmětu)?

Chování na klinickém pracovišti – hranice a profesionalita

- ▣ Dodržujeme profesionální hranice – přestože ještě nejsme v pozici profesionála!
 - S pacienty si netykáme
 - výjimka: děti – dotaz na supervidujícího klinického psychologa
 - Nedovolujeme pacientům, aby nám tykali
 - Nevyměňujeme si osobní kontakty s pacienty
 - Vymezení vlastních hranic při práci s pacienty (co je mi v kontaktu příjemné a co ne) – pozor na osobní informace
 - NE !!!
 - „Kamarádké“ chování
 - Sexuální služby
 - Flirtování
 - Jakýkoliv kontakt mimo zdravotnické pracoviště

Děkuji za pozornost!

